

DIETARI DE LA BIBLIOTECA POPULAR

DE MANRESA

(1928-1939)

1937

GENER

8-1-37 La Junta de Defensa de Manresa¹ em demana amb molta urgència el volum que tracta de combustibles de l'Enciclopèdia Química Industrial. A la tarda envio el recader a la Biblioteca de Catalunya.

9-1-37 Rebo un comunicat de l'Ajuntament anunciant-me que el conseller de Cultura ha estat facultat per fer una revisió de la Biblioteca de la Caixa i nostra, per tal de retirar totes les obres de caràcter contrarevolucionari.² Telefono al Sr. Rubió demanant instruccions i em diu que vagi a trobar el conseller de Cultura per dir-li que haurien d'enviar un comunicat al conseller de Cultura de la Generalitat de qui depèn la nostra Biblioteca. Ho faig avui mateix, però m'és impossible veure'l.

[7/1/1937. Carta d'alcaldia a la Biblioteca en què comunica l'acord pres pel Comitè Permanent del Consell Municipal en què autoritza al conseller de cultura de la ciutat a revisar la Biblioteca per tal de retirar els llibres de caràcter reaccionari.](#) (Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

10-1-37 Diumenge. Molta gent. Em demanen obres de Juli Vallmitjana³ que s'ha mort un d'aquests dies. Rebo carta del Sr. Rubió.

¹ Constituïda el desembre del 1936, la Junta de Defensa de la Població Civil de Manresa tenia com a objectiu principal coordinar i vetllar per la seguretat dels ciutadans en relació amb els bombardejos de l'aviació franquista contra la població civil. Aniceto León Garre, professor i director de l'Institut, en fou un dels màxims exponents. Una de les principals actuacions de la Junta de Defensa fou la construcció de refugis antiaeris arreu de la ciutat, a més de la prevenció dels efectes d'una possible guerra química, motiu del llibre sol·licitat a la Biblioteca.

² Després del juliol del 1936, els comitès antifeixistes varen ordenar la confiscació i retirada de circulació dels llibres que creien que eren contrarevolucionaris. En aquest sentit, les bibliotecàries van actuar amb la màxima defensa de la integritat patrimonial de la Biblioteca, més enllà de les disputes ideològiques, i manifestant de manera reiterada en les converses amb el conseller de Cultura la dependència de la Biblioteca de la Generalitat i no pas de l'Ajuntament.

³ Juli Vallmitjana i Colominas (Barcelona, 1873-5 de gener 1937). Orfebre, escriptor i dramaturg català. Els seus inicis foren en la pintura modernista, art que abandonà posteriorment per passar al gènere literari.

[9/1/1937. Carta de Jordi Rubió a Carme Benavent en què li dóna instruccions sobre el comunicat de l'Ajuntament de Manresa i la seva intenció de revisar els llibres de la Biblioteca.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

11-1-37 [...] He anat altra vegada a veure el conseller de Cultura,⁴ l'he trobat, però les meves gestions no han aconseguit res; ho escric al Sr. Rubió.

[11/1/1937. Carta de Carme Benavent a Jordi Rubió en què informa de les gestions realitzades amb el conseller de cultura municipal sobre l'afer de la revisió dels llibres.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

13-1-37 [...] Em demanen una història de la revolució actual.

14-1-37 Rebem de la Biblioteca de Catalunya sis obres en préstec. [...] Seguint instruccions del Sr. Rubió, enviem a Barcelona una còpia del comunicat que dies enrere ens van portar de l'Ajuntament.

[14/1/1937. Carta de Concepció de Balanzó a Jordi Rubió en què informa de les gestions realitzades amb la conselleria municipal.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

15-1-37 Rebem carta del Sr. Rubió. Seguim inscrivint bastants lectors pel préstec, entre ells molts obrers; notem que les obreres tenen una marcada preferència pel teatre català.

[13/1/1937. Carta de Jordi Rubió a la direcció de la Biblioteca en què deixa clar que aquesta depèn de la Generalitat i l'Ajuntament no pot decidir-ne aspectes que afectin a la seva organització ni al seu contingut.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

16-1-37 [...] Rebem, no sabem si en subscripció, la revista "Moments". Torna a haver-hi una demanadissa extraordinària de llibres de fisiologia; demanarem a Barcelona si poden adquirir-nos-en algun més.

17-1-37 Diumenge. Els diumenges són poc variats; préstec seguit; demanadissa de novel·les roses per les noies i d'aventures pels nois.

20-1-37 Rebem carta del Sr. Rubió. Fem la rendició de comptes del trimestre amb retard, degut als dies que la meua companya ha estat sola. [...]

[18/1/1937. Carta de Jordi Rubió a Concepció de Balanzó en què informa sobre un lot de llibres que han enviat des de Barcelona.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

21-1-37 Rebem 8 llibres en préstec de la Biblioteca de Catalunya. Escrivim al Sr. Rubió.

⁴ En aquell moment el conseller de Cultura municipal era Carles Costa Cadevall, membre del POUM.

[21/1/1937. Carta de Concepció de Balanzó a Jordi Rubió en què informa de temes diversos.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

[18/1/1937. Carta de Jordi Rubió al conseller de cultura de la Generalitat en què l'exposa el conflicte amb l'Ajuntament de Manresa pel tema de la revisió de llibres de la Biblioteca.](#) (Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

[23/1/1937. Carta de la Conselleria de Cultura de la Generalitat a Jordi Rubió en resposta a la seva carta anterior.](#) (Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

22-1-37 Aquest matí han vingut del taller Puigdellívol a posar uns vidres que faltaven a les vidrieres del fons de la Biblioteca. [...] El préstec continua essent nombrós; sempre, però extraordinàriament d'un quant temps ençà, ens demanen llibres d'aventures, de manera que són insuficients els que posseïm.

23-1-37 [...] Cataloguem revistes manresanes donatiu d'un lector, el Sr. Mataró. [...]

24-1-37 Diumenge. Sabem que hi ha actes polítics en alguns centres i deu influir en la minva de préstec que hem observat respecte els diumenges anteriors.

26-1-37 Tenim la sala plena d'estudiants de l'Institut als quals els professors han donat diversos temes per desenrotllar. La majoria han de treballar en història i geografia i això fa que siguin demanadíssims els llibres del 9. [...]

27-1-37 [...] Rebem el primer número de la revista "Nova Iberia".

28-1-37 Rebem un comunicat del Consell Municipal de Manresa anunciant-nos per dissabte la revisió de la Biblioteca. Ho escrivim al Sr. Rubió i li adjuntem còpia del comunicat.

[27/1/1937. Carta del conseller de cultura de la ciutat Carles Costa a la Biblioteca en què anuncia la data per fer la revisió de llibres contraris al règim antifeixista.](#) (Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

[28/1/1937. Carta de Concepció de Balanzó a Jordi Rubió en què li notifica el comunicat del conseller de cultura de la ciutat.](#) (Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

29-1-37 [...] Avui per primera vegada d'ençà que estem en aquesta Biblioteca s'han de dur a la sala cadires suplementàries perquè no bastaven les de sempre. La portera telefona al cap dels municipals perquè no tenim vigilància i fa molta falta.

30-1-37 Com que no hem rebut resposta a la nostra lletra del 28, telefonem al Sr. Rubió per si hagués de fer-nos alguna indicació referent a la visita del conseller de Cultura a la Biblioteca. Ens confirma per telèfon les instruccions donades de paraula i per escrit i ens diu que, havent cursat ja la Generalitat un comunicat al Consell Municipal d'aquesta, probablement el conseller s'abstindria de fer l'anunciada revisió. Venim puntualment a la Biblioteca i veient al cap d'una estona que el conseller no venia i tenint en compte el que ens havia dit el Sr. Rubió, pensant que el Consell Municipal havia desistit del seu propòsit, marxem de la Biblioteca. En tornar-hi per obrir-la, el guarda ens diu que poc després de ser fóra nosaltres havia vingut el conseller. Ens dol que hagi hagut d'entornar-se'n sense veure'ns i no haver deixat l'assumpte resolt.

31-1-37 Diumenge. D'onze a dotze s'acumulen els lectors a la sala i hem de fer marxar els nens que feia més estona que llegien per deixar lloc als grans. [...]

FEBRER

1-2-37 Rebem un comunicat del conseller de Cultura anunciant-nos per demà la revisió de la Biblioteca. Rebem també de la Junta de Defensa de Manresa uns cartells i fullets amb instruccions per cas de bombardeig i gasos asfixiants.

[29/1/1937. Carta de la Junta de Defensa de la població civil de Manresa a la Biblioteca en què dóna instruccions sobre defensa passiva perquè en facin difusió.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

[1/2/1937. Nota del conseller de cultura de la ciutat Carles Costa en què anuncia la data i hora per a la revisió de la Biblioteca.](#) (Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

2-2-37 No havent rebut encara carta del Sr. Rubió vaig al matí a *Barna* per parlar-li de la revisió de la Biblioteca i li entrego còpia del comunicat rebut ahir. El Sr. Rubió em confirma les instruccions que anteriorment ens havia donat i que són les mateixes de la seva lletra rebuda avui. A quarts de quatre ve el conseller de Cultura⁵ acompanyat del seu secretari. Li fem present que, si bé tenim molt gust en ensenyar-li la Biblioteca i en prendre nota de les modificacions que li plauria de fer-hi per traspassar-les a la Direcció, depenent nosaltres exclusivament de la Generalitat no podem rebre ordres sinó d'aquesta. El conseller no ho creu així i ens deixa una

⁵ Carles Costa Cadevall, del POUM.

llista de llibres i ens diu que podem comunicar a la Direcció que ell ens ha obligat a treure'ls. Ho escrivim tot al Sr. Rubió i no traiem els llibres esperant ordres seves. Deixem però fora els que el conseller ha tret personalment.

[30/1/1937. Carta de Jordi Rubió a Concepció de Balanzó en què dóna instruccions de com actuar en el cas de la revisió dels llibres.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

[2/2/1937. Carta de Concepció de Balanzó a Jordi Rubió en què l'explica els detalls de la visita i revisió de llibres efectuada pel conseller de cultura de la ciutat Carles Costa.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

[Llista dels llibres ordenats de retirar pel conseller municipal.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

4-2-37 [...] Al matí visita la Biblioteca el Rector de la Universitat ⁶ que ha estat unes hores a Manresa.

5-2-37 [...] Rebem carta del Sr. Rubió en resposta a la nostra del dia 2: retirem dels prestatges els llibres que ens indica.

[4/2/1937. Carta de Jordi Rubió a Concepció de Balanzó en què dóna instruccions sobre l'afer dels llibres que s'ha ordenat de retirar per ser contraris al règim antifeixista.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

[4/2/1937. Carta de Jordi Rubió al conseller de cultura de la Generalitat en què l'explica l'afer dels llibres retirats de la Biblioteca de Manresa.](#) (Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

6-2-37 [...] Ens ocupen els alumnes de preparatori de batxillerat que han de fer un treball sobre l'habitació a través dels temps, i altres escolars més petits del [Grup Escolar] Renaixença, als quals la mestra els ha encomanat que llegissin un poc referent a Àfrica i a la raça negra.

8-2-37 Com cada dilluns, sols una de nosaltres és a la Biblioteca i no es pot fer més que atendre el públic. Rebem carta del Sr. Rubió anunciant-nos la tramesa de la consignació i nosaltres li contestem a la seva d'avui i a la del dia 4.

[8/2/1937. Carta de Concepció de Balanzó a Jordi Rubió sobre l'afer dels llibres que cal retirar.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

⁶ Pere Bosch i Gimpera, militant d'Acció Catalana, fou rector de la Universitat de Barcelona del 1933 al 1939. Entre els anys 1937 i 1939 fou conseller de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

9-2-37 [...] La portera va a l'Ajuntament per insistir que ens enviïn vigilància; és llàstima que ara que la Biblioteca està concorreguda hi hagi desordre i crits a fora.

11-2-37 [...] Els nens de les escoles ens demanen històries d'Espanya i que els busquem el capítol referent a la primera República. [...]

13-2-37 [...] Hem passat el matí quasi soles; des d'algunes setmanes l'Institut els dissabtes està tancat tot el dia i això contribueix a la calma del matí. Seguim constatant que relativament a l'interès dels moments actuals són pocs els llibres de política i sociologia que es consulten.

14-2-37 Diumenge, no sabem a què atribuir la disminució de lectors que hem tingut avui a la sala, tal vegada les notícies alarmants arribades de Barcelona hi ha contribuït. Rebem carta del Sr. Rubió.

[12/2/1937. Carta de Jordi Rubió a Concepció de Balanzó sobre la retirada de llibres de la Biblioteca ordenada pel conseller municipal.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

17-2-37 [...] Com que ja fa bona temperatura, són moltes les senyores que vénen a demanar-nos els darrers figurins i marxen decebudes en saber que no en rebem d'ençà que hi ha guerra.

22-2-37 Aquesta tarda uns nois que han estat bona estona llegint correctament a la sala fan un gran desordre al vestíbul i buiden un extintor d'incendis; la portera ha sortit diverses vegades per advertir-los, però així que senten obrir la porta fugen. Demà tornarem a sol·licitar vigilància.

23-2-37 Demanem novament al cap de Serveis de Vigilància que vulgui enviar-nos un o dos municipals; ve un agent a la Biblioteca i ens promet atendre'ns aquesta vegada. [...]

MARÇ

7-3-37 Diumenge. Avui té lloc una manifestació "pro exèrcit popular"⁷ i degut a això ve poca gent a la Biblioteca.

⁷ L'Exèrcit Popular fou l'intent de reunificació de totes les forces lleials antifranquistes en un sol cos militar i un sol comandament jerarquitzat i controlat des del govern de la República, un cop dissoltes i prohibides les milícies populars formades pels diferents sindicats i associacions obreres i que s'havien organitzat a l'inici de la guerra.

9-3-37 [...] Alumnes de l'Institut que vénen sols a fer els seus treballs de classe a la Biblioteca, i no hi consulten cap llibre, fan desordre i els hem d'avisar repetidament.

12-03-37 [...] Ahir anàrem al Departament de Seguretat Interior a demanar novament vigilància per la Biblioteca, però, per bé que el cap del Departament prometé enviar-nos un agent, aquest no ha vingut encara i al vestíbul hi ha desordre i crits, cosa que molesta els llegidors.

13-3-37 [...] Seguim constatant el desinterès per les obres d'actualitat; hem deixat avui uns 137 llibres i d'ells només 5 són del 3.⁸

25-3-37 Preparem una guia de lectura sobre Ibsen i ordenem la reserva ajuntant, als llibres habitualment retirats de la Sala, els retirats després del 19 de juliol.

27-3-37 [...] Preparem una guia de lectura sobre [Mariano José de] Larra, el centenari del qual es celebra enguany; d'[Aleksandr] Puixkin en tenim poca cosa i ens ha semblat bé d'aplegar els dos escriptors.

28-3-37 Diumenge. Plou i es celebren mítings a diversos centres polítics; tot deu contribuir a la relativa calma de la Biblioteca.

[24/3/1937 al 17/4/1937. Documentació i correspondència diversa sobre un projecte de la Comissió de les Lletres Catalanes d'organitzar una seixantena de conferències a les biblioteques populars de Catalunya. A Manresa es preveuen xerrades a càrrec de Rafael Tasis i Carles Ribà.](#) (Arxiu Històric de la Biblioteca de Catalunya)

ABRIL

1-4-37 Acabem de redactar la guia de lectura [...] Als matins no vénen ara tants estudiants com solien; ho atribuïm en part a que s'està formant a l'Institut una Biblioteca pels seus alumnes i aquests troben en ella part dels llibres que necessiten. [...]

11-4-37 Diumenge. Tornem a tenir la sala animadíssima a primera hora. [...] Rebem carta del Sr. Rubió.

[9/4/1937. Carta de Jordi Rubió a la direcció de la Biblioteca en què informa dels diferents horaris que han de complir les biblioteques i les bibliotecàries.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

⁸ En el sistema decimal de classificació universal bibliogràfic utilitzat per la majoria de biblioteques, els llibres encapçalats pel número tres són els que pertanyen a les ciències socials.

17-4-37 [...] Rebem carta del Sr. Rubió anunciant-nos la tramesa d'un lot de llibres pel lloc de repòs establert a Montserrat.

[16/4/1937. Carta de Jordi Rubió a Concepció de Balanzó sobre la gestió d'un lot de llibres destinat pel lloc de repòs situat a Montserrat.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

MAIG

4-5-37 Arriben noves alarmants de Barcelona i a la Biblioteca hi ha un moviment distint de l'ordinari: una gran entrada d'estudiants a mig matí deguda a que tanquen l'Institut perquè no han arribat els professors de Barcelona. A la tarda sols tenim gent a sala de quarts de set a quarts de vuit. La meva companya [Carme Benavent] no ha tornat de Barcelona.⁹

6-5-37 El moviment de la Biblioteca torna a estar regularitzat del tot.

8-5-37 Avui ha arribat la meva companya. [...]

9-5-37 Diumenge. Tenim una gran calma a primera hora degut segurament a que tenen lloc les fires de maig i a que es celebren diversos festivals.

14-5-37 Rebem carta del Sr. Rubió anunciant-nos la vinguda, com a alumna de pràctiques de la Srta. Mª Cugueró. Rebem també carta de l'esmentada Srta., la qual a la tarda treballa ja amb nosaltres.

[13/5/1937. Carta de Maria Cugueró a la Biblioteca en què comunica que ha estat destinada a exercir les pràctiques a la sala de lectura de de Manresa.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

15-5-37 La Srta. Cugueró comença al matí a assajar-se en el préstec i a la tarda segueix ajudant-nos a preparar llibres per relligar.

16-5-37 Diumenge. Els festivals esportius a la piscina deuen contribuir a la minva de moviment que tenim ara els diumenges, respecte als diumenges d'hivern.

17-5-37 [...] Un lector, el Sr. M. Felip, ens fa donatiu d'una sèrie de llibres d'aventures que segurament tindran un gran èxit.

⁹ Aquestes notícies fan referència als fets de Maig del 1937, més concretament als ocorreguts el 4 de maig, quan la policia va ocupar el Palau de Justícia de Barcelona i hi va haver enfrontaments armats amb els cenetistes. Arran d'aquests fets, el PCE, el PSUC i la UGT augmentaren el seu poder dins el bàndol republicà. En contrapartida, la CNT-FAI perdé influència i el POUM fou perseguit. Al setembre Josep Terme i Ferrer (ERC) substituï Carles Costa com a conseller municipal de Cultura.

26-5-37 Rebem carta del Sr. Rubió. Preparem diaris per relligar.

27-5-37 [...] Rebem cartells anunciadors de la Festa del Llibre i els fixem a la Biblioteca.

[24/5/1937. Carta de Jordi Rubió a la direcció de la Biblioteca en què dóna instruccions per a la propera celebració de les conferències que es celebraran amb motiu de la Festa del Llibre.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

28-5-37 Anem diverses vegades a Conselleria de Cultura per oferir al conseller la nostra col·laboració per la Fira del Llibre i com que no l'hi trobem ho fem per escrit i escrivim també al Sr. Rubió.

[28/5/1937. Carta de Concepció de Balanzó a Jordi Rubió en resposta a les instruccions sobre l'organització de les conferències de la Festa del Llibre.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

[28/5/1937. Carta de Concepció de Balanzó al conseller de Cultura de la ciutat en què comunica el desig de trobar-se per organitzar la recollida de llibres per al front de guerra.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

JUNY

3-6-37 Rebem 4 obres en préstec de la Biblioteca de Catalunya i, amb elles, uns qüestionaris per repartir entre els lectors i orientar-nos així respecte les obres que desitjarien que adquiríssim per la Festa del Llibre. [...]

5-6-37 Rebem carta del Sr. Rubió comunicant-nos que la Srta. Cugueró pot donar per acabades les seves pràctiques.

"Tres setmanes ben aprofitades. Adéu!".

[Nota de comiat de Maria Cugueró, bibliotecària en pràctiques].

[3/6/1937. Carta de Jordi Rubió a Concepció de Balanzó en què comunica el final de les pràctiques de Maria Cuqueró.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

16-6-37 Posem al públic les noves adquisicions i tot seguit surten algunes d'elles en préstec. Revisem les demandes dels lectors rebudes amb motiu de les adquisicions per la Festa del Llibre i en fem una selecció per completar la comanda. Crèiem rebre més respostes a la nostra enquesta; de les 200 fulles repartides sols ens n'han retornat unes 80 contestades.

18-6-37 Passem per la Direcció d'espectacles i per Ràdio Manresa per la propaganda de les conferències de la Festa del Llibre. Anem també a l'Ajuntament per convidar-hi l'Alcalde.

19-6-37 Anem a la Conselleria de Cultura a convidar el conseller. De Barcelona no hem rebut encara els temes de les conferències i no podem encarregar les invitacions.

21-6-37 Per fi rebem de Barcelona la nota concreta de les conferències. A ca'n Bausili ens fan ràpidament les invitacions; no en podem veure proves i han de fer-se en un paper que s'assequi ràpidament perquè tenim el temps justíssim. [...]

[19/6/1937. Nota de Jordi Rubió a Concepció de Balanzó en què anuncia les dates i els noms dels conferencians amb motiu de la Festa del Llibre.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

[Invitació de la Biblioteca a les conferències organitzades amb motiu de la Fira del Llibre.](#) (Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

22-6-37 Advertim tots els lectors que vénen, de la celebració de la conferència; al matí s'acaben de repartir les invitacions.

23-6-37 Ha tingut lloc la conferència del Sr. Tasis i Marca,¹⁰ el qual ha dissertat sobre "Els premis literaris de la Generalitat". No hi ha assistit tant públic com hauríem desitjat. La sala no ha acabat d'omplir-se i ha estat llàstima; ha interessat molt el tema i la manera com ha estat desenrotllat.

24-6-37 Al matí telefonem a la Central preguntant si podem anunciar en ferm la conferència de la setmana entrant, que havia d'ésser a càrrec del Sr. Riba; l'esmentat Sr. és fora de Barcelona i no poden assegurar-nos res. [...]

26-6-37 Tal com quedàrem en la conferència telefònica que tinguérem amb la Central, anunciem, per mitjà de la premsa, ràdio i cinema, la segona de les conferències que ha de celebrar-se a la Biblioteca sense esmentar el nom del conferenciant per no ser encara segura la vinguda del Sr. Riba.

29-6-37 [...] La meva companya, que va estar ahir a la Central, duu la nova que probablement no fóra possible que vingués demà el Sr. Riba a donar

¹⁰ Rafael Tasis i Marca (Barcelona, 1906-París, 1966). Periodista, escriptor, historiador i traductor. Fou un dels intel·lectuals més destacats de l'època, vinculat a Acció Catalana.

la conferència. Ens contraria perquè havíem fet propaganda i, no sabent encara res de segur, no podem fer ni desfer. Demà no hi haurà temps de desmentir-ho per cap mitjà; digueren a Barcelona que, de no venir el Sr. Riba, no vindria ningú a substituir-lo. Endebades esperem un telegrama tota la tarda.

30-6-37 Telefonem a la Central i ens diuen que decididament el Sr. Riba no podrà venir. Ha estat llàstima perquè, a jutjar pels lectors que han vingut a demanar-nos què havia succeït, aquesta vegada la sala hauria estat plena. [...]

JULIOL

2-7-37 Acabem de sumar les estadístiques, hi havia una confusió i hi hem passat molt temps aquesta vegada. Rebem carta del Sr. Rubió.

[30/6/1937. Carta de Jordi Rubió a Concepció de Balanzó en què anuncia els canvis de dates de la conferència de Carles Riba.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

3-7-37 Tornem a enviar comunicats a l'Ajuntament anunciant per dimecres la conferència del Sr. Riba,¹¹ i també notes als diaris, ràdio, cinema, etc. [...]

7-7-37 Al matí molta calma; a la tarda té lloc la conferència del Sr. Riba; per fi en aquesta conferència hem aconseguit veure plena la sala.

8-7-37 Preparem la rendició de comptes i cataloguem llibres de la Fira del Llibre. Molts lectors ens parlen de la conferència d'ahir que els plagué en gran manera i ens diuen que més sovint haurien d'organitzar-se actes semblants a la Biblioteca.

[Llista dels llibres adquirits amb motiu de la Fira del Llibre.](#) (Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

12-7-37 [...] Em demanen varies vegades, i els dies passats també, l'obra de [Paul C.] Jagot, *Método práctico para desarrollar la memoria*. És el llibre que més ha cridat l'atenció de la darrera remesa rebuda.

22-7-37 Preparem una guia de lectura a base de les conferències celebrades amb motiu de la Fira del Llibre. Les noves adquisicions ja són al públic i totes elles, però sobretot els llibres d'aventures, tenen un gran èxit.

¹¹ El poeta Carles Riba. Vegeu nota 13 del Dietari de l'any 1932.

28-7-37 [...] Al matí ens vénen ara uns quants nens nous de l'Escola Municipal instal·lada al Grup. Com cada vegada que vénen grups de nois que no havien freqüentat la Biblioteca, cal vigilar-los i orientar-los, sinó en mitja hora haurien tingut a les mans tots els llibres de la seva secció, sense haver-ne llegit cap.

AGOST

2-8-37 [...] Escrivim també a la Conselleria de Transports reclamant-los uns llibres que ens tenen des de fi d'any i que almenys sis vegades els hem demanat sense èxit. [...]

5-8-37 [...] Molt poc moviment degut a la temperatura i als molts lectors que han marxat: al front els uns i al camp [els] altres, sobretot els nens.

7-8-37 [...] Reclamem llibres atrassats; ens hem proposat diverses vegades de reclamar pocs llibres i cada dia, però, com que per més que es demani l'import del segell al lector retardat no s'obté a penes més que de la meitat dels lectors, de vegades com ha succeït ara, ens trobem en què s'han esgotat els fons i hem hagut d'esperar a la consignació.

[8/8/1937. Duplicat de factura de la impremta Bausili a nom de la Central de Biblioteques Populares de la Generalitat de Catalunya per un import de 141,80 pts., per l'enquadrernació de diferents publicacions per a la Biblioteca de Manresa.](#) (Arxiu Biblioteca del Casino de Manresa)

12-8-37 [...] Tenint en compte els molts lectors que tornen els llibres i no se n'enduen perquè marxen, les estadístiques baixaran encara [més].

16-8-37 De la Conselleria de Transports hem rebut finalment dos dels tres llibres que ens retenien; ens n'han enviat tres, però un no és nostre. Vaig personalment a la Conselleria i em costa convèncer-los de què tenen encara un llibre nostre; després de molt buscar el troben i me l'enduc. [...]

[La nota següent és escrita per Carme Benavent per malaltia de Concepció de Balanzó]

19-8-37 Escric a Barcelona enviant la baixa de la Srta. Balanzó, fa dos dies que està malalta i segons ha dit el metge sembla que serà un xic llarga.

[A partir d'aquí fins al 27-10-37 escriurà el dietari Maria Cugueró perquè les bibliotecàries Concepció de Balanzó i Carme Benavent estan de baixa].

24-8-37 La Biblioteca ha estat tancada fins avui [des del dia 19], per malaltia de les Srtes. Balanzó i Benavent.

27-8-37 [...] Forces infants a primera hora. Hi ha una col·lecció de vailets, que insisteixen en què els apunti al préstec. Em penso que les altres bibliotecàries els feien passar amb raons i ara volen aprofitar-se del meu "neofisme". No obstant n'he fet un recomanat per la portera. [...] Avui hem aconseguit recollir tots els n^{os} del periòdic local "El Dia" atrassats. Les companyes ho celebraran.

SETEMBRE

1-9-37 Matí i tarda poc moviment a préstec. Ho he aprofitat per a fer reclamacions i he arranjat les estanteries de literatura catalana i espanyola que estaven completament desfetes. El lliure accés té els seus inconvenients.

3-9-37 He fet començar a circular la guia de lectura de les conferències a la Biblioteca Popular, tal com m'indicava el Sr. Rubió en la seva lletra d'ahir. [...]

[1/9/1937. Carta de Jordi Rubió a Maria Cugueró en què la felicita i li dóna ànims i instruccions perquè es troba sola a càrrec de la gestió de la Biblioteca.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

7-9-37 Ha vingut una mestra interessada a estudiar El Greco. M'ha demanat quines obres podria consultar. Li he dit que tornès demà al matí i li he preparat una llista ajudant-me del catàleg i del que jo coneixia.

10-9-37 Aquest matí ha vingut un noi amb tres llibres de casa seva per reemplaçar un de Dickens que havia perdut. M'ha estat impossible fer-li entendre que els rebutjava. He enviat a la portera a casa seva, amb l'encàrrec de dir-li al seu pare que el què ens interessava era que reintegrés el llibre perdut o el seu import. A la tarda m'ha vingut el pare furios prohibint que se li deixessin més llibres al petit, i aquest fet un mar de llàgrimes. M'ha estat difícil treure importància al fet i salvar al xicot de la prohibició.

[17/9/1937. Factura de 20,00 pts. a la Biblioteca per repassar i netejar la màquina d'escriure.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

20-9-37 Perdo el primer tren per les aglomeracions a l'estació que m'impossibiliten de prendre bitllet. Em veig obligada d'obrir la Biblioteca a 2/4 de 7 de la tarda. Ve força gent.

21-9-37 Ha arribat un paquet amb alguns dels llibres que mancaven en la guia últimament redactada. [...] Acompanya carta del Sr. Rubió.

[17/9/1937. Carta de Jordi Rubió a Maria Cuqueró en què aclareix diversos aspectes consultats per la bibliotecària.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

27-9-37 Força préstec. Avui, com en dies anteriors, es fan moltes consultes sobre cursos escolars. Em proposo fer una guia-índex, a màquina, per no perdre dies sobre aquell aspecte.

29-9-37 Escric a la Central per tal de posar sobre avís de la calefacció de la Biblioteca. S'han instal·lat a l'Institut quatre radiadors més, en les aules de sobre de la Biblioteca, que han d'ésser alimentats per una mateixa caldera. No havent-hi prou combustible per a l'hivern, demano que es compri una estufa elèctrica.

OCTUBRE

6-10-37 Aquest matí fins gairebé les 12:30 no ha estat possible treballar bé a la Biblioteca, gràcies a l'escàndol que mouen els estudiants als porxos de la Biblioteca. No hi ha manera de dominar-los. Espero fer una gestió prop del Director. [...]

7-10-37 Els estudiants continuen pesats. He anat a veure el Director abans d'obrir la Biblioteca, però m'han dit que tenia classes.

9-10-37 Es reben consultes en bloc dels estudiants. Una pregunta i diverses coses. Segons les classes: on es pot trobar el què és la Via Làctea? Qui era el rei "Ramiro"¹²? Als petits els procuro contestes acompanyats de llibres fàcils que ajudin a fixar-ho. Per exemple, al grup del rei "Ramiro", *La campana de Huesca*, de la col. Araluce.

11-10-37 Hem arribat amb molt de retràs de Barcelona, degut a les aglomeracions d'aquests dies. [...]

¹² Ramir II d'Aragó, el Monjo.

14-10-37 Un lector ha demanat saber quants i quins llibres ha llegit des de que està apuntat a la Biblioteca. Li he dit que se li faria una llista. Ha resultat tenir 5 targes plenes. He encarregat el treball de cercar els llibres al registre a la portera. Després ho passaré a màquina.

15-10-37 Els números de les estadístiques sofreixen alguna alteració, degut suposo, als estudiants. Per exemple, el 5 ha pujat notablement sobre el 6. Els llibres del 3 continuen essent força demanats.¹³ D'aquesta secció la part de Pedagogia convindria renovar-se i ampliar-se.

27-10-37 Avui migdia ha arribat la Srta. Blanco¹⁴ a substituir-me a la Biblioteca. Després de 2 mesos de treballar-hi la deixo amb recança.

[A partir d'aquesta data escriu el dietari Helena Blanco en substitució de Maria Cugueró i perquè Concepció de Balanzó i Carme Benavent continuen de baixa]

28-10-37 Ahir la Srta. Cugueró em començà a ensinistrar en el treball de la Biblioteca. El préstec és atabalador i tinc pànic de pensar que demà a aquestes hores ja estaré sola.

29-10-37 Aquesta tarda la Srta. Cugueró ha deixat Manresa. Sembla que als llegidors de préstec els ha fet il·lusió veure si lograven atabalar-me. N'han vingut molts. Els he fet esperar

NOVEMBRE

3-11-37 Bastant de públic i molt préstec. Els estudiants de l'Institut són terribles. [...]

4-11-37 Avui he separat uns estudiants que no podia fer callar. Sembla que avui els han parlat a classe dels "cent potes", perquè tothom em demana llibres en els quals aquest hi estigui representat. A la classe de literatura [han parlat] de [Aleksandr] Puixkin. Tots demanen biografies i poesies del mestre rus.

¹³ En el sistema de classificació universal bibliogràfic, el número cinc correspon als llibres de ciències pures i naturals; el número sis, als llibres de ciències aplicades i el número tres, als llibres de ciències socials.

¹⁴ Helena Blanco serà una de les bibliotecàries del Servei de Biblioteques del Front i durant gairebé un any estarà al capdavant de la Biblioteca de Manresa (del 27-10-1937 fins al 25-8-1938), data en què retorna Concepció de Balanzó després d'una llarga malaltia.

6-11-37 Avui he rebut *Les decapitacions*, de Pere Quart i *Les Nits blanques*, de Dostoievski, de “La Rosa dels Vents”. Els registro.

8-11-37 [...] Els estudiants estan inaguantables.

9-11-37 He tret un noi. No sé si això donarà el resultat contrari del que espero. Han arribat revistes. Entre elles, “La dona catalana”, que fa uns dies tantes persones em demanen.

10-11-37 Sembla que va fer efecte puix que avui els estudiants han romàs tranquils.

11-11-37 [...] Han vingut dos joves ferits, l'un coix, que estan passant la convalescència en el Sanatori quirúrgic d'aquí perquè els deixés el 2n volum de les obres de Bécquer i un diccionari espanyol per un altre refugiat en el mateix Sanatori que està fent una novel·la. Els ho he deixat.

15-11-37 He escrit al Sr. Rubió.

[15/11/1937. Carta d'Helena Blanco a Jordi Rubió en què es queixa del comportament dels alumnes de l'institut i dels problemes de calefacció.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

16-11-37 Fa molt fred. Ja fa dos o tres dies que treballo amb abric. Ahir vaig anar a veure el conseller [de Cultura]¹⁵ per la qüestió de la calefacció. Em sembla que no en traurem res.¹⁶

23-11-37 A la una menys uns quants minuts han tocat les sirenes d'alarma. Tots els lectors han sortit ràpidament de la Biblioteca i, com que faltava molt poc per l'hora, he tancat. A les 2:30 hem tornat a sentir les sirenes. No obstant les dues alarmes, la sala i el préstec han estat molt visitats. Avui s'ha batut el rècord de novel·les.

25-11-37 Rebem lletra del Sr. Rubió. Fa molt fred. Préstec molt fluix, sala bastant nombrosa.

[23/11/1937. Carta de Jordi Rubió a Helena Blanco en resposta a les queixes enviades a l'anterior carta sobre els alumnes de l'Institut i el fred.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

¹⁵ Des del 6 de març, el conseller-regidor de Cultura de l'Ajuntament de Manresa era Josep Terme Ferrer, d'ERC, que havia substituït Carles Costa.

¹⁶ Hi ha moltes referències al fred de l'hivern del 1937 al 1938, i més tenint en compte que no funcionava la calefacció de la Biblioteca. Una mostra més del deteriorament de les condicions generals de vida de la població civil a mesura que avançava la guerra.

27-11-37 [...] He rebut lletra del Sr. Rubió anunciant-me la nostra quinzena reunió que tindrà lloc el dia 6 de desembre a l'Escola.

28-11-37 Diumenge. Fa un sol esplèndid i és dia de fira. El préstec i la sala molt fluixos. És degut segurament a les dues coses que ja he esmentat.

30-11-37 Avui tampoc hi ha res de nou si no és el xivarri inaguantable dels estudiants. Feia uns dos o tres dies que callaven bastant. [...]

DESEMBRE

2-12-37 [...] Aquest matí he anat a veure el Sr. Director de l'Institut per parlar-li dels estudiants. [...]

5, 6 i 7-12-37 Tancat degut a la reunió de totes les bibliotecàries foranes de Barcelona.

8-12-37 M'ha estat impossible agafar el tren aquest matí i per aquest motiu la Biblioteca ha romàs tancada fins a la tarda. [...]

10-12-37 Fa molt fred. A les 8 només queda un sol lector a la Biblioteca.

12-12-37 Diumenge molt gris i fred. Potser per això no hi ha gaire moviment a la sala. Aquesta està gelada i no hi ha ningú que es tregui l'abric.

13-12-37 He anat a veure el conseller de Cultura¹⁷ per parlar-li de la calefacció. Quasi me l'ha assegurada per la setmana vinent. Si fos veritat tanta bellesa no em recarien aquests dies que hem passat de fred.

16-12-37 [...] Fa dos dies que preparo les dades per fer les estadístiques de l'any 1936. La Srta. Balanzó les necessita per la memòria d'aquest mateix any.

17-12-37 Avui el préstec ha estat una mica més nombrós. Feia uns quants dies que era molt minso, degut segurament al fred que feia. Tota aquesta setmana hem estat a menys de 6°. [...]

20-12-37 Fa molt fred. Sala i préstec molt poc nombrós degut a això.

21-12-37 Avui la sala i el préstec ha estat encara menys concorregut que ahir. Aquests dos últims dies hem tingut una temperatura de 3 graus i no

¹⁷ Des del 26 d'octubre, el conseller-regidor de Cultura de l'Ajuntament de Manresa era Miquel Arpa Cura, d'ERC, que substituïa Josep Terme.

hi ha lector que aguanti aquest fred més de mitja hora. En tota la tarda només han vingut quatre lectors.

[21/12/1937. Carta d'Helena Blanco a Jordi Rubió en què es torna a queixar del fred que fa, i que no es solucionin els problemes de calefacció.](#) (Arxiu de la Biblioteca del Casino de Manresa)

[21/12/1937. Carta de Jordi Rubió a Helena Blanco en resposta a les queixes de la bibliotecària.](#) (Arxiu General de la Diputació de Barcelona)

27-12-37 Comencem una nova setmana sense calefacció. [...]

28-12-37 Poca gent a la sala i molt poc moviment en el préstec. Sense calefacció és inaguantable la Biblioteca. He telefonat al Sr. Conseller per parlar-li d'això i no hi era ni aquest matí ni a la tarda.

30-12-37 Fa un fred terrible. Estem soles durant quasi tot el dia.